

Landskommunalkonferansen
Hamar, 28.5.88

Med forbehold om endringer
S P E R R E T

Statsminister
Gro Harlem Brundtland

DEN POLITISKE SITUASJONEN

Arbeiderpartiets oppgave i det norske samfunn er å påvirke utviklingen i tråd med våre programmer og verdier. Dette har vært en selvfølgelig linje i hele partiets moderne historie. Selv om landet er kommet i en vanskelig parlamentarisk og økonomisk situasjon samtidig, må vi ikke forandre på denne hovedlinjen i vår strategi slik enkelte nå tar til orde for. For dene linjen er minst like viktig i dårlige tider som det er det i gode tider.

Jeg fikk et spørsmål fra Arbeiderbladet, i anledning regjeringens to-års dag:

"- Ville det ikke vært enklere å latt det borgerlige flertallet styre også i disse nedgangs- og innstramningstider?"

- Jo, det ville uten tvil vært enklere. Men ville det vært bedre? Ville det vært bedre for utviklingen i vårt samfunn? Ville det vært bedre for Arbeiderpartiets alminnelige tillit og troverdighet? Vi må huske på at fem års borgerlig styre hadde påført landet en rekke alvorlige problemer. En skakk-kjørt økonomi og en stadig skjevere fordeling.

Derfor er det viktig at det ikke lenger er Høyre som dominerer kursvalg og retning for landets utvikling.

Så sier noen at vi må kompromisse for mye. Men det å finne løsninger i samarbeide med andre er helt nødvendig i en

situasjon hvor det ikke er grunnlag for en flertalls-regjering. Det må treffes politiske vedtak og skapes flertall i alle saker. Ett av problemene i dagens situasjon er jo nettopp den at tilliten til at politikerne kan styre, til at de kan fatte vedtak og kan løse problemer er svekket. Uten vilje til å finne løsninger som kan samle et flertall, vil dette problemet bare bli enda større.

Vår oppgave er å påvirke samfunnsutviklingen, enten vi er i posisjon eller i opposisjon. Det er hva vi får gjort med folks hverdag som er målestokken. Det er resultatene som teller. Og det er de vi skal bedømmes etter ved stortingsvalget i 1989.

Vi må tilbake til før valget 1961 for å finne grunnlag for en flertallsregjering fra Arbeiderpartiet. Siden den gang har vi i 12 år hatt mindretallsregjeringer bygget på flertall sammen med SV, som i 1961-65 og 73-81. Dessuten hadde vi Brattelis første regjering, under borgerlig flertall, da Regjeringen Borten falt fra hverandre under vanskene forut for folkeavstemningen om EF.

Men for annen gang siden Nygaardsvold-perioden har vi nå i 80-årene både hatt et borgerlig flertall på Stortinget og en Arbeiderparti-regjering. Det skjedde - også denne gang - fordi de borgerlige partiene ikke lenger maktet eller ville forvalte sitt flertall. De politiske og økonomiske problemene ble for store. De kunne ikke enes om å bære fram de tiltak som måtte til for å føre landet ut av den krisen de selv hadde ansvaret for at vi kom inn i.

Det ble i stedet vi som fikk den oppgaven. Den har vært vanskelig, men den har samtidig gitt oss muligheten til å dreie utviklingen i den retning vi ønsker. Det har gitt oss større innflytelse. Det har gitt oss muligheter til å sørge for at den vanskelige omstillingen vi måtte igjennom i størst mulig grad skjedde etter vår oppskrift.

Hva er det oppgaven har bestått i?

Først og fremst å sikre sysselsettingen og verne velferd og trygghet mot de nedskjæringer som var Høyre-sidens svar. Og legge grunnlaget for en ny økonomisk vekst gjennom en bevisst satsing på forskning, utvikling og omstilling i næringslivet. Dette har vært ledertråden for alt vi har gjort i den økonomiske politikken.

Høyre-siden ønsket å følge den samme oppskriften som Høyre-kreftene i andre Vest-Europeiske land gjorde! Gjenopprette balansen i økonomien gjennom sterke innstramminger på de offentlige budsjettene med arbeidsledighet og svekket velferd til følge. Det var en slik linje det var viktig for Arbeiderpartiet å unngå i april 1986.

Hva var det som gikk galt i 1980-åra? Hva ble de store oljeinntaktene vår brukt til?

Ble de satt inn i fornyelsen av vårt næringsliv?

Nei. Det var spekulantene og pengeflytterne som fikk sin gullalder. Og norsk næringsliv tapte markedsandeler både hjemme og ute.

Ble det satset på forskning og utvikling - et område hvor vi ligger langt etter andre industriland?

Nei. Det ble satset altfor lite.

Men så gikk vel pengene til sosiale reformer?

Nei. Det ble ikke gjennomført en eneste ny sosial reform. Og forslaget Arbeiderparti-regjeringen hadde lagt fram i 1981 om mulighetene for å kombinere arbeid og trygd før pensjonsalderen, ble trukket tilbake. Svangerskapspermisjonen ble ikke økt med en eneste dag. Det var først etter 1986 det ble gjort noe på disse områdene.

Ble det satset på skole og utdanning?

Nei, studiefinansieringen ble svekket. Det er først de siste to årene den er bedret.

Ble det satset på boligbygging?

Nei. Husbankens rammer ble sterkt redusert og boligbyggingen sank til et lavmål. De boligene som ble bydt var langt større og la beslag på mer ressurser enn tidligere.

Høyre brukte regjeringsmakten til en nystematisk omfordeing i det norske samfunn - omfordeling av inntekter og formuer - av makt og innflytelse.

De private bankene fikk større albuerom - samtidig ble statsbankenes rolle redusert. Skattelettelsene bidro ikke, slik Høyre hevdet, til lønnsmoderasjon. De høytlønte fikk både i pose og sekk. Privatisering ble Høyres svar på et svekket offentlig velferdstilbud.

Det skjedde en omfordeling som ikke tok utgangspunkt i målet om en rettferdig fordeling.

Dette har vi lært i 80-årene: Viktige verdier blir svekket. Det koster å slippe Høyre-kreftene til. Og det endte i en økonomisk krise. Skapt av mengel på vilje til å styre og det overmot, for ikke å si hovmot det lokket fram - i finansmiljøer og hos arbeidsgivere. Et overmot som også førte til loch out - noe norsk arbeidsliv ikke hadde hatt på 50 år.

Arbeid for alle, velferd og trygghet er ikke verdier vi kan ta for gitt. Det er ikke et fundament vi har støpt en gang for alle.

Det krever vedlikehold. Det krever fornyelse. Det krever reformer. Men det krever også noe mer av oss - det krever at vi tar ansvar for hverandre. Det krever vilje til å sette samfunnsansvar foran egeninteressen. Helhet foran særinteresser.

Arets lønnsoppgjør har dette som utgangspunkt. Landsorganisasjonen har vist samfunnsansvar, og gitt et avgjørende bidrag til å sikre sysselsetting og velferd. Det viser at samarbeid gjør det mulig å få til et fornuftig og forsvarlig opplegg.

Da kan vi tømre sammen et opplegg som også er rettferdig, som gir mest til de som har minst og som gir plass til sosiale forbedringer.

Hva var det vi til gjengjeld oppnådde?

Vi har sikret pensjonsreformen både parti og fagbevegelse har lagt så stor vekt på. Nå får eldre arbeidstakere rett til en verdig avslutning på sitt yrkesaktive liv.

I tillegg har vi økt svangerskapspermisjonen, sikret lavere boligrente for de som trenger det mest og gjennomført lettelser i tilbakebetalingen av studielån.

Det er faktisk ikke så rent lite, etter 5 års reformpause! Og like viktig er det at vi fikk det mest rettferdige oppgjøret på mange, mange år. Rengjøringshjelpen fikk dobbelt så stort lønnstillegg som rådmannen i år, regnet i kroner! Og flere lavtlønnsgrupper fikk både 2 og 3 kroner timen.

(SRH: Det påfølgende kan du vel hoppe over i denne forsamlingen ? - gå i så fall til stjerne 4 sider fram)

Det ansvar LO-medlemmene påtok seg gjennom avtalen med N.A.F. måtte vi forlange også av alle andre. Derfor fikk vi lønnsloven.

Er det noe regjeringen har lagt vekt på fra første dag, så er det jo at alle skulle bidra i den jobben som nå måtte gjøres. Vi har ikke råd til gratispassasjerer i dette samfunnet. Verken i motbakkene eller i utforbakkene. Enten det er nullskatteyttere eller grupper som bruker sine muligheter til å ta ut for høye lønnstillegg, mens de fleste må nøye seg med lite.

Så er det noen som hever at vi ikke har sikret at alle bidrar. At det lønnstakerne i år må avstå, det kan eier- og kapitalinteressene stikke av med.

Men vi har også lagt begrensninger på bedriftenes muligheter til å ta ut økt utbytte for å hindre at det bedriftene sparer i lønnsutgifter skal gå i lomma på eierene. Reglene er i

virkeligheten strammere enn de vi hadde under inntektsstoppen i 1979.

Det bedriftene sparer på dette lønnsoppgjøret må brukes til investeringer og fremtidsrettede tiltak i bedriftene. Det vil bidra til å trygge sysselsettingen og legge grunnlaget for ny vekst. Det er nettopp hensikten med det inntektspolitiske opplegget.

Men enda viktigere i forhold til eierinntektene er de endringer vi har gjennomført i skatteregler, gevinstbeskatning og den nye omsetningsavgiften ved aksjesalg.

Vi har faktisk fått vedtatt over 30 forskjellige tiltak rettet mot spekulasjonsøkonomien og nullskatteytterne. Det er en helt annen linje enn den vi ville hatt om det var de konservative som hadde hatt ansvaret.

For å ta noen eksempler:

- Vi har tettet igjen en lang rekke hull i skattesystemet som ble benyttet i forbindelse med spekulasjon og som skapte en lang rekke nullskatteyttere.
- Mulighetene for avskrivninger og skattefrie avsetninger er blitt redusert.
- Vi har skjerpet skatten på aksjegevinster og innført avgift på omstning av aksjer.
- Vi har fremmet omfattende lovforslag om finansvesenet, forsikring og børser. Hovedtanken med disse lovforslagene har vært å sikre bedre styring og å styrke forbrukernes posisjon og valgmuligheter.

*

Den jobben vi måtte påta oss for to år siden var en tung jobb. Det var ingen av oss som trodde det ville bli noen dans på roser. Den måtte starte med å rydde opp i en økonomisk krise som

skyldtes at vi som nasjon brukte langt mer enn vi hadde grunnlag for.

Den økonomiske veksten var i hovedsak basert på en helt uforsvarlig økning i det private forbruk og ikke på økt produksjon. Det ga økt import, lavere eksport og underskudd i utenriksøkonomien. Slik kunne det ikke fortsette.

På toppen av dette mistet vi oljeinntekter som tilsvarer 10 000 kroner pr. hode. Det var helt nødvendig med en ny økonomisk politikk.

Men det å måtte stå stille eller ta skritt tilbake, er aldri lett. Slett ikke når det samtidig var så mye vi ønsket å ta fatt på etter at utviklingen hadde gått i gal retning. Men det var og det er ingen vei utenom. Vi må skape mer, bruke mindre og fordele bedre.

Etter Arbeiderpartiets syn var det nødvendig med en ny politikk også fordi det var ført en urettferdig fordelingspolitikk, og fordi den uforsvarlig sterke økningen i det private forbruket var prioritert foran viktige oppgaver som en bedre skole, sterkere innsats i forskning og utvikling, et bedre helsevesen og utbyggingen av eldreomsorgen.

Arbeiderpartiet og Høyre har forskjellige mål for samfunnsutviklingen og prioriterer derfor forskjellig. Men også Høyre innså i 1986 nødvendigheten av å legge om den økonomiske politikken. Også Høyre mente da at den samlede etterspørselen måtte ned. Når så den økonomiske veksten var basert på den sterke etterspørselen innenlands - som måtte ned - måtte nødvendigvis også den økonomiske veksten gå ned.

Det er derfor meningsløst når Høyres leder nå kritiserer Regjeringen både fordi veksten er gått ned - og fordi innstrammingen ikke har vært sterk nok.

Det finnes ingen politikk som både kunne dempet den etterspørselen vi hadde i 1986 og samtidig øke den økonomiske

veksten. Det kan vi bare greie når veksten baserer seg mer på økt eksport enn på innenlandsk forbruk.

Hva er det vi har oppnådd på disse to årene? og med vi mener jeg ikke regjeringen - jeg tenker på alle som har bidratt, og påtatt seg byrder i en vanskelig situasjon.

Den viktigste oppgaven var å rydde opp i norsk økonomi. Nå ser vi resultater. For to år siden var tilliten til norsk økonomi på et lavmål. Spekulasjonen mot den norske krona var så sterk at det var nødvendig å sette ned kroneverdien med 12 pst.

I dag er tilliten til norsk økonomi tilbake, ikke minst etter inntektsoppgjøret. Krona er sterk - til tross for at oljeprisene er lave.

Underskuddene er blitt mindre. De to årene før regjeringsskiftet greide vi ikke å øke eksporten i det hele tatt - men importen den økte med 40 pst. I de to årene som er gått etter regjeringsskiftet er importen gått ned. Eksporten er gått opp, med 25 pst.

Jeg er klar over at dette er økonomiske størrelser som det er vanskelig å ha et nært forhold til. Det er ikke slike ting den enkelte tenker på i hverdagen. Men de er likvevel viktige. Får vi ikke orden på dette - får vi heller ikke nye vekstmuligheter for Norge.

Den uforsvarlige sterke veksten i etterspørsel som skjedde i 1984-85 førte også til et prispress. Prisene begynte å stige sterkere igjen i Norge enn de land vi handler med allerede fra 1985, og avstanden var sterkt økende ved regjeringsskiftet.

Gjennom en tilstramming i finanspolitikken på 20 milliarder kroner de siste 2 årene, og gjennom vårens inntektspolitikk samarbeide, er grunnlaget lagt for at vi igjen skal komme ned mot prisstigning i de land vi handler med.

Det er ganske freidig av Syse å kritisere Regjeringen for høy prisstigning, etter at Høyre forsøkte å velte det

inntektspolitiske samarbeidet om årets lønnsoppgjør. Hadde Høyres linje blitt fulgt her, ville det ikke blitt noe inntektspolitisk samarbeid. Da ville vi ha fått et helt annet og langt mer kostbart lønnsoppgjør og en sterkere prisstigning som følge.

Jobben er ikke over. Men det som er gjort, det virker. Og hvis vi nå holder fast på den kursen som er lagt, så kommer også resultatene.

Det gjelder også renta. Den høye renta er et sykdomstegn. Et av symptomene på at norsk økonomi er i ulage. Det har vært høy rente, fordi alternativet ville vært dramatiske innstramminger som ville svekket både sysselsetting og velferd.

Det inntektspolitiske samarbeidet var en avgjørende del av grunnlaget for den rentenedgangen vi fikk nylig.

Dette betyr på ingen måte at vi kan blåse "faren over". For norsk økonomi er fortsatt i ubalanse. Men det viser at vi er på vei ut av krisen, og at den innsatsen vi ikke minst har fått fra fagbevegelsen ved inntektsoppgjøret, gir resultater.

Den viktigste omstilling vi har startet på er likevel i næringspolitikken. For det er næringslivet vi skal leve av - også i fremtiden. Og da må vi kjempe for fremtidens næringsliv - ikke fortidens.

1980-årene har lært oss at vi ikke kan stole på oljen. Det er innsatsen fra hver enkelt av oss som er vår viktigste ressurs. Det er den vi må utnytte for å få flere ben å stå på enn det oljen gir oss. Skal vi legge grunnlaget for velferd, inntekt og sysselsetting i framtiden, må vi ha et mer variert og større konkurranseutsatt næringsliv.

Da krisen kom, kunne vi alle se at vi hadde forsømt moderniseringen av de næringer vi tidligere levde av og at vi ikke i tilstrekkelig grad hadde utviklet nye og framtidsrettede næringer.

På mange av de områdene hvor vi tradisjonelt sto sterkt, har markedene skrumpet inn, og det er kommet nye konkurrenter på banen.

Vi har i for liten grad tatt i bruk moderne teknologi og kunnskaper for å kunne produsere varer som etterspørres i vår del av verden.

Norsk næringsliv er svakt på de områder hvor etterspørselen og framtidsmulighetene er store - og det er stort på områder hvor markedene blir mindre.

Omstilling er krevende.

Den borgerlige regjeringen tok ikke denne utfordringen. Den fortsatte passivt å støtte næringer og bedrifter som ikke kunne klare seg, fremfor å bidra til modernisering og nyskapning. I perioden 1981-86 ble det gitt ca 25 milliarder kroner i offentlig støtte til industri og bergverk. Mesteparten av dette gikk til å opprettholde ulønnsom produksjon.

Dermed mistet vi verdifull tid. For omstillingen ville ha vært mindre smertefull om den hadde startet tidligere, mens de store oljeinntektene ga oss langt større handlefrihet. Det var i fornyelsen av vårt næringsliv de burde vært satt inn.

Men - vi har oppnådd mer - vi har gjennomført reformer på områder hvor vi følte at tingene gikk i gal retning eller sto stille. La meg helt kort nevne noen:

- Vi har fått til en skattereform - den sto helt sentralt i debatten foran 1985. Vi har innført over 30 forskjellige tiltak mot nullskatteyttere og for å få bedre styring på finansmarkedet.

- Vi har fornyet de distriktpolitiske redskapene og økt bevilgningene med 30%. I distriktpolitikken er utfordringene annerledes enn tidligere og det er helt nødvendig

å fornye virkemidlene, hvis vi skal lykkes. Mer av ansvaret må legges på fylke og kommuner og vi må rette innsatsen mer mot distriktet enn mot enkelt næringer.

- I boligpolitikken - det mye ble revet ned på kort tid - har vi startet den snuoperasjonen som må til for igjen å få en forsvarlig boligpolitikk. Vi må bygge flere boliger og flere mindre boliger. Vi må fornye Husbanken i tråd med de endringer vi alt har fått til.

I boligpolitikken må det til et samspill mellom det vi gjør sentralt og det dere gjør lokalt.

- La meg også nevne det vi har gjort overfor barnefamiliene: Lagt til rette for at kommunene har kunnet øke barnehageutbyggingene gjennom økt statstilskudd og større utlånsrammer. Det har dere fulgt opp på en fin måte.

Vi har økt svarngerskapspermisjonen.

- I helsevesenet er vi igang med 50 forskjellige forsøk for å finne bedre måter å organisere arbeidet på for å få mer ut av ressursene. Sosialministeren har sagt at hvis alle sykehus var drevet som det mest effektive - ville vi hatt 2 milliarder kroner til disposisjon. Det viser hvor viktig fornyelsesarbeidet er.

Fornyelse i offentlig sektor

Det er helt avgjørende for arbeiderbevegelsens muligheter framover at vi greier å skape fornyelse i det offentlige. Det offentlige må tilpasse seg nye samfunnsbehov, bli mer brukervennlig, og mer effektiv. Dette er en oppgave og et ansvar for partiet både sentralt og lokalt. Vi må få til fornyelse både i staten, i fylkeskommunene og i den enkelte kommune.

Vi må skape skape en mer brukervennlig forvaltning og på den måten vise at offentlige tjenester er gode. Det vil i tillegg kunne vise at vi har både vilje og evne til å dekke de behov som står sentralt i 80- og 90-åra. Skal vi lykkes trengs

det vilje og evne til fornyelse, politisk og praktisk, både når det gjelder form og innhold.

Nye utfordringer krever nye løsninger. Nye behov krever nye tilbud.

Her vi frikommuneforsøket gi viktige impulser i det videre arbeidet. Men vi må igang - også i de kommunene som ikke er frikommuner.

I dette arbeidet må vi ha evne, vilke og mot til å forandre det som ikke virker slik vi ønsker. Vi må tørre å si fra når vi ikke liker det vi ser. Vi må våge å gå inn i de vanskelige spørsmålene og spørre om gårdsdagens løsninger er de vi trenger i morgen.

Vi har reist Frihetsdebatten hvor vi har stilt spørsmålene om hvordan vi vil ha morgendagen. Hvordan småbarns og skolebarns dag må være. Hvordan de unge familiene skal greie både arbeid og omsorg. Hvordan de eldre skal få være med og delta i løsningen av de mange oppgavene, samtidig som de har trygghet for større og omsorg.

Vi ser alle at mye kunne gjøres annerledes. Det er grunn til kritikk over dårlig styring og ledelse, over sløsing, enten det skjer i Statoil eller i bankene.

Vi må også fornye samfunnsstyringen, slik at den virker i praksis. Det er ingen løsning å overlate all styring til markedskreftene. Dette er politiske oppgaver, og krever vilje til å reise debatt og gjennomføre reformer. Dette er arbeiderbevegelsens utfordring. For vi vil en annen fordeling enn det naturen og markedet gir.

Miljø

Noen ord om miljøproblemene - som stadig blir påtrengende aktuelle. Miljøpolitikk handler om å ta ansvar for hverandre. Vi har alle er ansvar for vårt miljø - som forbrukere, som arbeidstakere, som tillitsvalgte, som produsenter.

Kampen for et bedre miljø viser mer enn mye annet at vi det vi trenger i dag er både vilje og evne til politisk styring og holdninger og deltakelse fra den enkelte. Miljøproblemene - og mange av de andre oppgavene som i dag blir ikke løses godt nok - de kan vi ikke løse hvis vi ensidig satser på at staten skal gjøre det - eller ved å overlate oppgaven til den enkelte. Det er gjennom samarbeid og samspill vi må gå løs på oppgavene.

Miljøpolitikken har vært ett av de områdene Regjeringen har satset sterkest på i disse to årene. Det var nødvendig etter årene med borgerlig regjering. Da ble innsatsen svekket. Bevilgningene gikk ned - til kampen mot forurensning med hele 25%, Lovverket ble svekket. Grunneierinteressene styrket framfor hensynet til almenheten. Bevilgningene til kommunale avløpsanlegg redusert.

Det kunne ikke fortsette slik. Vi har sett at det ikke er mulig å feie miljøproblemene under teppe - og vi kan ikke fortsette å grave dem ned i bakken.

Derfor har vi økt innsatsen og bevilgningene, skjerpet lovverket og utslippstillatelsene.

Men vi er bare underveis. Hensynet til miljøet må inn i alle miljøer som tar beslutninger, både i politiske organer og i næringslivets styrerom. I kommuner og bedrifter. Men det berører også oss selv, våre egne holdninger og prioriteringer.

Når vi krever at nye biler skal ha katalysator og vil satse sterkere på kollektivtrafikken i de store byene, er det fordi vi da får renere luft og mindre støy - kort sagt et bedre og sunnere miljø.

Kommunene og fylkeskommunene ivaretar viktige velferdsoppgaver som angår oss alle. Derfor har Regjeringen lagt vekt på å unngå nedskjæringer i kommunesektoren. Samtidig er kommunesektoren en tung aktør i vårt økonomiske system. Kommuneforvaltningens samlede utgifter utgjør 21,3% av BNP, slik at det ikke er mulig å foreta helt nødvendige innstramninger i økonomien uten at det i en viss grad må få betydning for kommuner/fylkeskommuner.

Regjeringen har basert seg på et opplegg med uendret realinntekt (nullvekst) overfor kommunesektoren. Det samme opplegg ligger også i kommuneøkonomiopplegget for 1989.

Våre politiske motstandere argumenterer med ytterligere innstramninger i offentlige budsjetter. Samtidig understrekes behov for ytterligere innsats. Dette henger ikke sammen. Reduserte offentlige utgifter må nødvendigvis føre til mindre tilbud.

De økonomiske utsikter slik de fortoner seg i dag er slik at kommunesektoren ikke kan forvente seg større vekst i sine inntekter de nærmeste år. Det er derfor naturlig å fokusere på om vi får maksimalt ut av ressursene.

Fra sentralt hold er det nå en gjennomgang for å sjekke om det er unødvendige bindinger i forskrifter og lover som forhindrer en effektiv ressursutnyttelse. Någjeldende regnskaps- og budsjettforskrifter er under revisjon av slike grunner. Det er også igangsatt et omfattende arbeid med revisjon av kommuneloven. Samtidig er det åpnet for frikommuneforsøk i 20 kommuner og 4 fylkeskommuner. Stortinget har nylig godkjent å utvide antall fylkeskommuner til 6 for å drive ytterligere forsøk. Konklusjonen på alt dette arbeidet vil være at det ville være rart dersom vi ikke ville finne ut at ting kan tilrettelegges og utføres på en annen og bedre måte enn i dag. Det er også verdt å understreke at det her ikke legges opp til privatisering, men heller tvertimot: Å skape en mest mulig effektiv offentlig forvaltning slik at forslag om privatisering ikke ikke blir aktuelt.

Innenfor stramme rammer er det også naturlig å se på fordelingen kommunene mellom. Kommunene er svært ulike. Enkelte har hovedtyngden av sine inntekter i form av overføringer. Andre i form av skatter. Skatteinntekten pr. innbygger er også vidt forskjellig. For Regjeringen har det vært en sentral oppgave å holde et høyt nivå på overføringene, som i første rekke er med på å sikre velferdstilbudet i svake kommuner. (Under Willoch-regjeringen, spesielt i 85-86, hadde kommunene høye

skatteinntekter, men dette var til gunst for "rike" kommuner. De svake ble hengende etter.) Vi har hele tiden hatt opplegg med å trekke inn skatteinntekter for å holde en forsvarlig vekst i skatteinntektene. Dette har gitt oss midler som har gjort det mulig å øke overføringene. For 1989 er det foreslått å gå ytterligere et skritt på denne veien ved at de såkalte høyinntektskommunene får redusert sine tilskudd. Dette gir mer i potten til de svake.

Jeg er klar over at mange av dere synes at vi fra Regjeringens side taler med to tunger overfor kommunesektoren. På den ene side har vi finansministeren som ut fra hensynet til den totale økonomiske situasjon stadig påpeker nødvendigheten av moderasjon også i kommunesektoren - slik jeg har gjort det her i dag.

På den annen side er det andre statsråder som ber kommunesektorer forsere utbygging av visse typer tjenestetilbud, som f.eks. barnehager, sykehjem og andre tiltak for eldre. Dette er selvsagt med på å skape forventninger i befolkningen, og jeg kan forstå at dere synes det er urimelig at dere må være de som stadig må fortelle publikum at dette og hint har ikke kommunen råd til å gjøre.

Dette er imidlertid et dilemma vi må leve med i vårt politiske system. Dere vet like godt som jeg at selv om vi i vårt forvaltningssystem har overlatt driften av de fleste sykehusene til fylkeskommunene, så har sosialministeren og Regjeringen et overordnet ansvar for at befolkningen får et forsvarlig sykehusstilbud. Dette ansvaret verken kan eller vil Regjeringen løpe fra.

Vi må derfor leve med at trass i formell arbeidsdeling mellom forvaltningsnivåene, så må Regjeringen og våre folk i kommunene og fylkeskommunene sammen dele det politiske ansvaret for nivået på og fordelingen av våre velferdsgoder. Derfor er det også så viktig at vi ved anledninger som dette kan møtes og drøfte hvordan vi best mulig forvalter og prioriterer de begrensede midler vi har til rådighet.